

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Шашенко Олени Олександрівни «Управління процесом формування виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управліннями підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність обраної теми дисертації

Розвиток національної економічної системи України визначається ефективністю функціонування низки її базових галузей, однією з яких є гірничодобувна галузь, що задовольняє потреби підприємств у вугіллі як основному енергоносії. Підприємства з видобування вугілля є основною сировинною ланкою комплексу, який забезпечує не тільки значну частину енергоресурсів країни, але й велику кількість робочих місць. Тому рівень ефективності виробничо-господарської діяльності гірничо-видобувного підприємства впливає на стан регіонів та країни в цілому.

Сьогодні гірничо-видобувні підприємства постають перед необхідністю формування нового ефективного підходу до управління промисловими витратами підприємства. Таке управління передбачає максимально можливе врахування усіх видів витрат, що виникають на підприємстві. Особливо таких, які виникають непередбачувано та є важкопрогнозованими. Саме такими є витрати пов'язані зі спорудженням та ремонтом підготовчих виробок вугільних шахт. Через те, що функціонування шахти, як підприємства, проходить у складних гірничо-геологічних умовах та залежить від впливу технологічних факторів планування витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок часто важко піддається прогнозуванню. Зазвичай такі роботи розраховуються на основі попереднього досвіду та спираючись на експертні оцінки. Неточні прогнози заважають підприємству отримувати максимально можливий прибуток від своєї діяльності. Крім того, витрати на спорудження та ремонт підготовчих виробок входять до стандартних етапів виробництва на шахті та не можуть бути виключені із нього. Саме тому удосконалення теоретико-

методичних засад управління такими важкопрогнозованими витратами є актуальною задачею, вирішення якої дозволить підприємству скоротити витрати понесені через недосконалий організаційно-економічний механізм та складність умов функціонування вугільної шахти. Оскільки теоретико-методичний підхід запропонований у дисертаційній роботі Шашенко О.О. сприятиме удосконаленню процесів планування, організації, оптимізації та контролю за витраченими ресурсами роботу слід вважати актуальною, важливою для науки та корисною для підприємств вугледобувної галузі.

Ступінь обґрунтованості висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Управління процесом формування виробничих витрат на вугледобувних підприємствах передбачає створення науково-методичних засад та розробку практичних рекомендацій, які сприятимуть більш обґрунтованому та об'єктивному прийняттю управлінських рішень щодо планування важкопрогнозованих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт, що в свою чергу дозволить мінімізувати негативні наслідки виникнення таких витрат та максимізувати прибуток підприємства.

Тому основний науковий результат дисертаційного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, узагальненні й удосконаленні економічних методів та практичних рекомендацій з управління процесом формування виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт шляхом врахування важкопрогнозованої складової таких витрат. Для цього проаналізовано процес формування виробничих витрат вугільних шахт, визначено наявність важкопрогнозованих витрат та розширено існуючу класифікацію з точки зору важкості їх прогнозування (с.31-34, 37-46). Обґрунтовано теоретико-методичний підхід до розрахування витрат на спорудження та ремонт виробки з урахуванням коефіцієнту стійкості кріплення та необхідного рівню ремонтваності (с. 68-69, 97-102).

Поставлена в дисертації наукова задача вирішена шляхом удосконалення науково-методичного підходу до знаходження та розрахування оптималь-

ного співвідношення витрат на ремонт підготовчої виробки вугільної шахти та витрат на її проведення (с.121-126, 153-156). Розроблено організаційно-економічний механізм, що може бути застосований для планування важкопрогнозованих витрат та оптимізацію процесу управління цими витратами на вугільній шахті (с.161-172). Для вирішення задачі використані широко апробовані методи досліджень. Розрахунки базуються на достатньому обсязі статистичних даних.

Наукові положення обґрунтовані на підставі критичного аналізу й узагальнення, методу статистичного аналізу, аналізу випадкових функцій теорії ймовірності, методах структурно-логічного та математичного аналізу, методах порівняння, трендового, кореляційно-регресійного та дисперсійного аналізу, методі числових експериментів, методі лінійного програмування та загальному системному підході. При виконанні досліджень враховані діючі закони про оподаткування, стандарти з бухгалтерського обліку в Україні, положення сучасної економіки.

Методи дослідження обрані відповідно до поставлених у роботі мети та наукових завдань. Результати теоретичних досліджень мають достатню збіжність з фактичними показниками господарської діяльності гірничих підприємств. Запропоновані методичні розробки щодо управління процесом формування виробничих витрат використані економічними та виробничо-технічними відділами ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» та ВСП «Шахтоуправління Павлоградське» ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля». Методичні підходи до управління процесом формування виробничих витрат використовуються у навчальному процесі Державного ВНЗ «Національний гірничий університет».

Наукова новизна результатів досліджень

Отримані результати досліджень характеризуються науковою новизною та практичною значимістю. Розширено існуючу класифікацію важкопрогнозованих витрат на основі узагальнення існуючих теоретичних підходів. Доповнено її такими ознаками, як часовий зв'язок з управлінським рішенням, за впливом на собівартість, по відношенню до кінцевої продукції, характером

впливу на фінансові результати підприємства, за рівнем вірогідності, за факторами виникнення, це дозволяє більш точно врахувати важкопрогнозовані виробничі витрати у складі собівартості видобутого вугілля.

З врахуванням варіації коефіцієнту стійкості кріплення, встановленням рівня ремонтваності виробки та врахуванням обмеження гранично припустимим значенням рівня її ремонтваності обґрунтовано теоретико-методичний підхід до визначення величини виробничих витрат на проведення та ремонт підготовчої виробки вугільної шахти. Це дозволяє підвищити точність визначення обсягу витрат на ремонт виробки.

З урахуванням рівня ремонтваності виробки розроблено науково-методичний підхід для розрахунку мінімального рівня питомих витрат на спорудження та ремонт підготовчої виробки. Доцільно використовувати запропонований науково-методичний підхід, що передбачає їх визначення на основі встановлення оптимального співвідношення між витратами на проведення та ремонт підготовчої виробки з урахуванням рівня її ремонтваності.

Розширено інструментарій щодо забезпечення доцільності управлінських рішень спрямованих на підвищення економічної ефективності роботи вугільної шахти. Це дозволяє визначити оптимальну величину прогнозованих та важкопрогнозованих витрат на спорудження та ремонт підготовчої виробки.

Розроблений організаційно-економічний механізм управління формуванням виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт дозволяє оптимізувати прогнозування виробничих витрат та більш точно спланувати діяльність підприємства у важких гірничо-геологічних та технологічних умовах.

Зауваження щодо методів дослідження та результатів, які отримані у дисертаційній роботі

1. Тривалість експлуатації підготовчої виробки визначається запасами вугілля на очисному полі (ділянці), яке вона обслуговує. Ця тривалість значно менше тривалості служби капітальних виробок та може складати лише 2-3 роки. Здобувач у дисертації не приділив достатньої уваги особливостям управ-

ління процесом формування виробничих витрат за різних термінів їх експлуатації. Дисертаційне дослідження лише б виграло, якщо у ньому хоча б на рівні постановки проблеми були сформульовані питання взаємозв'язку між обсягом виробничих витрат на гірничопрохідницькі та ремонтні роботи й тривалістю служби (експлуатації) виробки.

2. За результатами дослідження для забезпечення певного економічного ефекту здобувач пропонує планувати виробничі витрати на зведення кріплень та на їх ремонт за оптимальним співвідношенням цих витрат у діапазоні 0,34-0,76 на відміну від діапазону 0,25-0,86, що фактично має місце на вугільних шахтах. Слід було б викласти принципові підходи до формування зазначених витрат у рекомендованому співвідношенні, адже ці витрати обумовлені багатьма факторами (тип шахтного кріплення, гірничопрохідницьке устаткування, міцність масиву гірських порід, площа поперечного перерізу виробки тощо).

3. Графічні залежності, наведені на деяких рисунках (рис. 2.9, 2.12), є складними для їхнього читання.

4. Деякі таблиці та рисунки доцільно було б винести в додатки, оскільки вони містять результати аналізу протягом тривалого періоду (рис. 1.13, 1.15).

5. Деякі рисунки недостатньо описані у тексті, через що постає питання про необхідність їх використання у роботі (рис. 1.16, 1.18).

6. У роботі (с.119-127, 143) не вказано розмірність складових, які входять до представлених формул.

Зазначені зауваження не є принциповими, носять рекомендаційний характер та не впливають на наукову та практичну цінність роботи.

Повнота викладу наукових положень і висновків в

опублікованих працях

Основні положення і висновки дослідження опубліковано в 13 наукових працях, з них одна колективна монографія, 7 статей у наукових фахових виданнях (зокрема одна стаття у збірнику наукових праць, внесеному до міжнародних наукометричних баз), 5 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-

практичних конференцій. Публікації вичерпно відображають основні результати дисертаційного дослідження.

Оцінюючи в цілому кандидатську дисертацію Шашенко О.О., слід зазначити, що дисертація є завершеною науковою працею, яка містить розвинуті теоретичні основи та методичні підходи до удосконалення управління процесом формування виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт, що має важливе наукове та практичне значення для розвитку гірничодобувної галузі України.

На підставі вище сказаного вважаю, що представлена до захисту дисертаційна робота на тему «Управління процесом формування виробничих витрат на спорудження та ремонт підготовчих виробок вугільних шахт», відповідає вимогам п.9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» Міністерством освіти та науки України, а її автор, Шашенко Олена Олександрівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку, аналізу, аудиту
і адміністрування підприємств
гірничо-металургійного комплексу
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
Міністерства освіти і науки України

С.П. Лобов

Підпис *С.П. Лобов*
ЗАСВІДЧУЮ:
Учений секретар
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
Юрчишова Т.П.
01 вересня 2015 р.

Відгук
Висши
спеціалізаційної
ради

04.09.2015

С.П. Лобов

О.В. Турчишова